

АНОТАЦІЯ

Сегеда О.О. Роль публічної дипломатії у розвитку двосторонніх відносин України з Катаром, Кувейтом та Об'єднаними Арабськими Еміратами. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 Політологія (галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки). – Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2023.

У дисертації визначено роль, пріоритети та особливості публічної дипломатії у двосторонніх відносинах України з Катаром, Кувейтом та Об'єднаними Арабськими Еміратами (далі – ОАЕ). З'ясовано, що інструментами публічної дипломатії можливо підтримувати позитивний імідж України в субрегіоні Перської затоки, де уявлення про Україну є фрагментарним та спотвореним російською пропагандою. Системна увага до публічної дипломатії здатна посилити зовнішньополітичні позиції України в Катарі, Кувейті та ОАЕ. Що досконалішою буде практика публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті та ОАЕ, то міцнішими будуть засади для економічного та стратегічного партнерства з цими арабськими монархіями. Вагомість публічної дипломатії як інструменту зовнішньої політики розуміє й політичний істеблішмент України: про це сигналізує нещодавній активний розвиток стратегії публічної дипломатії та її інститутів. Однак ігнорування деяких системних проблем публічної дипломатії України (кадрових, фінансових, координаційних) неодмінно гальмуватиме подальше вдосконалення практики публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті та ОАЕ.

Розглянуто наявні визначення й напрями публічної дипломатії в контексті її історичного розвитку. Виявлено, що явище публічної дипломатії як специфічного виду зовнішньополітичної діяльності із залученням іноземної громадськості виникло в США у ХХ ст. та пройшло певний шлях становлення від сприйняття в якості відкритої (не кулуарної) дипломатії, пропаганди та розбудови зв'язків з іноземною громадськістю до двосторонньої комунікації з

іноземною громадськістю на взаємовигідних засадах. В Україні розвиток публічної дипломатії скеровує відповідна Стратегія Міністерства закордонних справ (далі – МЗС), яка виокремлює 7 її напрямів – культурної, економічної, експертної, науково-освітньої, кулінарної, спортивної та цифрової дипломатії. Сформульовано таке визначення публічної дипломатії: це складова стратегічних комунікацій держави та її «м'якої сили», а саме система двосторонніх комунікацій держави з громадськістю інших країн, побудована на цифрових інноваціях та синергії державних і недержавних акторів, націлена на отримання належної підтримки зовнішньополітичних цілей держави-суб'єкта публічної дипломатії від іноземної громадськості.

Зіставлено досвід становлення й розвитку публічної дипломатії в Україні, Катарі, Кувейті та ОАЕ. Встановлено, що мета і завдання публічної дипломатії Катару, Кувейту та ОАЕ є схожими. Боротьба з фейками в міжнародному інформаційному просторі споріднює українську публічну дипломатію з катарською (особливо в період гарячої фази міжаравійської кризи 2017 року). Унікальною рисою публічної дипломатії Катару, Кувейту та ОАЕ є надання міжнародної гуманітарної допомоги, тоді як Україна виступає її реципієнтом. З'ясовано, що розвиток публічної дипломатії України, Катару та ОАЕ вступив в активну фазу в 2015–2017 роках. Кувейт – єдина з досліджуваних країн, що не виявила системного інтересу до покращення свого міжнародного іміджу інструментами публічної дипломатії, про що свідчить хаотичність та низька ефективність докладених щодо цього зусиль. Доведено, що каталізатором розвитку публічної дипломатії України, Катару та Кувейту була криза національної безпеки (вторгнення Іраку в Кувейт у 1990 році, вторгнення РФ в Україну в 2014 році, міжаравійська криза та блокада Катару в 2017 році). Для ОАЕ стимулом розвитку публічної дипломатії стала необхідність підтримати амбітну зовнішню політику країни. Засвідчено різну результативність публічної дипломатії досліджуваних нами країн: низьку для Кувейту, високу для Катару, ОАЕ (які є регіональними конкурентами на полі «м'якої сили», хрестоматійним прикладом зміцнення міжнародного іміджу засобами публічної дипломатії) та України, хоча матеріально-ресурсна база держав Перської затоки та України

суттєво відрізняється. Водночас спільною позитивною рисою є продемонстрований Україною, Катаром і ОАЕ креативний підхід до здійснення публічної дипломатії.

Визначено, що спільною для Катару, Кувейту та ОАЕ перешкодою в контексті розвитку публічної дипломатії є системні проблеми з захистом прав та свобод іноземних працівників. В Україні основною проблемою розвитку публічної дипломатії залишається брак фінансування та галузевих фахівців. Іншою спільною проблемою для публічної дипломатії України та Кувейту є недосяжність певних цілей, зазначених у відповідних стратегіях. У Кувейті перешкодою виступає відсутність мотивації у керівників та виконавців, а в Україні – невідповідність окреслених цілей наявним фінансовим та кадровим ресурсам.

Проаналізовано політичний, економічний та інші виміри співпраці України з Катаром, Кувейтом та ОАЕ. З'ясовано, що політичний вимір співпраці України з Катаром, Кувейтом та ОАЕ впродовж останніх 30 років характеризується помірною активністю з тенденцією до розширення політичного діалогу. Встановлено, що відколи росія розв'язала війну проти України, Катар, Кувейт та ОАЕ не засудили належним чином росію як агресивного порушника міжнародного права, хоча зазвичай ці держави закликають сторони будь-якого міжнародного конфлікту дотримуватися норм міжнародного права (зокрема гуманітарного). Виявлено нереалізований потенціал з точки зору стратегічного та, як наслідок, економічного вимірів співпраці України з Катаром, Кувейтом та ОАЕ. Несистемний підхід до субрегіону Перської затоки (внаслідок багаторічної відсутності зовнішньополітичної стратегії) стримував ефективність української дипломатії в Катарі, Кувейті та ОАЕ. До ключових викликів належать постановка завищених цілей на наявні ресурси для їх реалізації, а також хибні стереотипні уявлення про фінансову політику Катару, Кувейту та ОАЕ.

Схарактеризовано феномен публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті та ОАЕ. Виявлено, що пріоритетні виміри культурної, економічної, цифрової та меншою мірою науково-освітньої дипломатії України в Катарі, Кувейті та ОАЕ засвідчили посередні результати з точки зору мети і завдань Стратегії публічної

дипломатії МЗС України та високу продуктивність з точки зору наявних ресурсів. Непріоритетні експертна, спортивна та кулінарна складові публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті та ОАЕ розвиваються повільно та спорадично, що відповідає доступній українським дипломатам ресурсній базі. Доведено, що фактор ініціативності та професійної мотивації суб'єктів публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті та ОАЕ (українських дипломатів) безпосередньо впливає на результативність іміджевої політики України в субрегіоні Перської затоки.

Схарактеризовано публічну дипломатію Катару, Кувейту та ОАЕ в Україні. Встановлено, що вона представлена гуманітарним, освітнім та культурним вимірами, частково – спортивним та релігійним. Провідниками публічної дипломатії Катару, Кувейту та ОАЕ в Україні переважно є Посольства цих країн. З'ясовано, що найбільш розвиненим є напрям гуманітарної дипломатії трьох арабських монархій в Україні, який передбачає надання допомоги вразливим верствам населення, сприяння в подоланні наслідків стихійних лих, війни тощо.

Виявлено, що практика публічної дипломатії України в арабських монархіях є в разі інтенсивнішою та більш різноманітною з точки зору напрямів і реалізованих проєктів, тоді як помірна дипломатична активність Катару, Кувейту та ОАЕ в Україні є ознакою того, що Україна не входить до переліку пріоритетних для них країн. Натомість чимало проєктів публічної дипломатії Катару, Кувейту та ОАЕ в Україні є багаторічними (стипендії для українських арабістів, фінансово-матеріальна допомога, дні культури, центри арабістики тощо), тоді як українські проєкти публічної дипломатії в Катарі, Кувейті та ОАЕ є короткостроковими та/або разовими.

З'ясовано, що синергія державних і недержавних акторів публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті та Об'єднаних Арабських Еміратах (дипломатів та діаспори) наразі є недостатньою, тому що наявні закони, концепції та програми не забезпечують дипломатів реальним інструментарієм для розбудови ефективної співпраці з діаспорою. Взаємодія українських дипломатів з українськими громадами в Катарі, Кувейті та ОАЕ у контексті реалізації публічної дипломатії відбувається переважно завдяки власній

ініціативі, професійній мотивації та готовності застосовувати особисті ресурси. Встановлено, що лише тандем, а не поодинокі зусилля, державних і недержавних акторів публічної дипломатії України здатен якісно вплинути на досягнення цілей публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті та ОАЕ.

Запропоновано звузити та конкретизувати пріоритети публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті та ОАЕ відповідно до зовнішньополітичних цілей України та наявних ресурсів (посилити роботу в інформаційному полі Катару, Кувейту й ОАЕ, зосередитись на гуманітарному напрямі публічної дипломатії на підтримку України). Рекомендовано усунути штучно створені бюрократичні перешкоди в системі публічної дипломатії України, які блокують її розвиток (модернізувати процедуру отримання фінансування на заходи публічної дипломатії та звітування про освоєння коштів). Запропоновано скористатися певними успішними практиками європейської та американської публічної дипломатії в субрегіоні Перської затоки (наприклад, співпрацювати з місцевими фахівцями з питань публічної дипломатії, комунікацій тощо), що зменшить навантаження на систему публічної дипломатії України в умовах хронічних кадрових та фінансових проблем. Рекомендовано налаштувати дієву кадрову політику відповідно до визначених пріоритетів публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті та ОАЕ. Щодо цього сформовано ключові показники відбору та підготовки дипломатів для роботи у сфері публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті та ОАЕ.

Вперше схарактеризовано сучасну практику публічної дипломатії Катару, Кувейту й ОАЕ в Україні; запропоновано практичні шляхи оптимізації публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті й ОАЕ; уточнено проблематику синергії державних і недержавних акторів публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті й ОАЕ. Набули подальшого розвитку визначення поняття публічної дипломатії та характеристика публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті та ОАЕ.

Основні положення, висновки, рекомендації дисертаційної роботи будуть корисними при розробці навчальних курсів та посібників з близькосхідного вектору зовнішньої політики України (для студентів-міжнародників вищих навчальних закладів, слухачів Дипломатичної академії України та інших

навчальних закладів), а також при підготовці українських дипломатів до довгострокових службових відряджень до Катару, Кувейту та ОАЕ. Матеріал дисертації становитиме цінність при опрацюванні субрегіональної стратегії публічної дипломатії України в державах Ради співробітництва арабських держав Перської затоки.

Ключові слова: публічна дипломатія, Україна, Катар, Кувейт, Об'єднані Арабські Емірати (ОАЕ), українська діаспора, національні інтереси, міжнародні відносини, «м'яка сила», стратегічні комунікації.

SUMMARY

Sheheda O.O. The Role of Public Diplomacy in the Development of Ukraine's Bilateral Relations with Qatar, Kuwait and the United Arab Emirates. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Thesis for a Doctor of Philosophy degree in specialty 052 Political Science (05 Social and Behavioral Sciences). – Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, 2023.

The thesis examines the role, priorities and features of public diplomacy in Ukraine's bilateral relations with Qatar, Kuwait and the United Arab Emirates (hereinafter – the UAE). It has been found that the tools of public diplomacy can be used to maintain a positive image of Ukraine in the Gulf subregion, where the perception of Ukraine has been fragmented and distorted by Russian propaganda. Continuous attention to public diplomacy can strengthen Ukraine's positions in Qatar, Kuwait and the UAE. The more perfect the practice of Ukrainian public diplomacy in Qatar, Kuwait and the UAE, the stronger will be the prospects for economic and strategic partnership with these Arab monarchies. Ukrainian political circles understand the importance of public diplomacy as a foreign policy tool, as evidenced by the recent active development of public diplomacy strategy and its institutions. However, ignoring some systemic problems of Ukrainian public diplomacy (i.e. personnel, financial, and coordination) will certainly hinder the further improvement of the practice of Ukrainian public diplomacy in Qatar, Kuwait and the UAE.

In the context of its historical development, the thesis considers different definitions and types of public diplomacy. It shows that the phenomenon of public diplomacy as a specific foreign policy activity involving foreign publics emerged in the United States in the 20th century, and has gone through a certain path from being perceived as open (not behind-the-scenes) diplomacy, propaganda and building relations with the foreign publics to bilateral communication with the foreign publics on a mutually beneficial basis. In Ukraine, the development of public diplomacy has been guided by the relevant Public Diplomacy Strategy of the Ministry of Foreign Affairs (hereinafter – the MFA), which distinguishes 7 directions: cultural, economic, expert, scientific and educational, culinary, sports and digital diplomacy. The following

definition of public diplomacy has been formulated: it is a component of the strategic communication of the state and its “soft power,” i.e. the system of two-way communication between the state and the public of other countries, based on digital innovations and the synergy of state and non-state actors, aimed at obtaining adequate support from the foreign publics for the foreign policy goals of the state, which is the subject of public diplomacy.

The thesis provides a comparative analysis of public diplomacy in Ukraine, Qatar, Kuwait and the UAE through the lens of its establishment and development. It has been found that the goal and objectives of public diplomacy of Qatar, Kuwait and the UAE are similar. The fight against fakes in global communication brings the public diplomacy of Ukraine closer to that of Qatar (especially at the height of the inter-Arab crisis in 2017). A unique feature of the public diplomacy of Qatar, Kuwait and the UAE is the provision of international humanitarian aid, while Ukraine acts as its recipient. In addition, the development of public diplomacy in Ukraine, Qatar and the UAE entered an active phase in 2015-2017. Kuwait, as evidenced by the chaotic and low effectiveness of the efforts made in this regard, has been the only one of the studied countries that has not shown a systematic interest in improving its international image through the tools of public diplomacy. It has been proven that the catalyst for the development of public diplomacy of Ukraine, Qatar and Kuwait was the national security crisis (the invasion of Kuwait by Iraq in 1990, the invasion of Ukraine by the Russian Federation in 2014, the inter-Arab crisis and the blockade of Qatar in 2017). For the UAE, the impetus for developing public diplomacy has been the need to support the country's ambitious foreign policy. The efficiency of public diplomacy in the countries studied varies: low in Kuwait, high in Qatar, the UAE (which are regional competitors in “soft power,” a textbook example of strengthening international image through public diplomacy), and Ukraine, although the material and resource base of the Gulf countries and Ukraine is significantly different. However, the creative use of public diplomacy by Ukraine, Qatar, and the UAE is one of their common strengths.

The dissertation has noted that a common obstacle for Qatar, Kuwait and the UAE in the context of developing public diplomacy are systemic problems with the protection of the rights and freedoms of foreign workers. In Ukraine, however, a lack

of financial resources and sector experts remains a major challenge for public diplomacy development. Another common challenge for the public diplomacy of Ukraine and Kuwait is the inaccessibility of certain goals specified in the respective strategies. In the case of Kuwait, the obstacle is the lack of motivation of managers and implementers, and Ukraine experiences the inconsistency of the defined goals with the available financial and human resources.

The study analyzes political, economic and other dimensions of Ukraine's cooperation with Qatar, Kuwait and the UAE. The political dimension of Ukraine's cooperation with Qatar, Kuwait and the UAE over the past 30 years has been characterized by moderate activity with a tendency to expand political dialogue. Since the beginning of Russia's war against Ukraine, the countries Qatar, Kuwait and the UAE have not properly condemned Russia as an aggressive violator of international law, although these countries usually call on the parties to any international conflict to adhere to the norms of international law (especially humanitarian law). The study has also revealed unrealized potential from the point of view of strategic and, consequently, economic dimensions of Ukraine's cooperation with Qatar, Kuwait and the UAE. An unsystematic approach to the Gulf subregion (as a result of the lack of a foreign policy strategy for many years) has limited the effectiveness of Ukrainian diplomacy in Qatar, Kuwait and the UAE. The main challenges include setting exaggerated goals for the resources available for their implementation, as well as stereotypical misconceptions about the financial policies of Qatar, Kuwait and the UAE.

The thesis describes the phenomenon of public diplomacy of Ukraine in Qatar, Kuwait and UAE. It has revealed that the priority dimensions of cultural, economic, digital and, to a lesser extent, scientific and educational diplomacy of Ukraine in Qatar, Kuwait and the UAE have shown mediocre results in terms of the goal and objectives of the Public Diplomacy Strategy of the MFA of Ukraine, and high productivity in terms of available resources. The non-priority expert, sports and culinary components of Ukrainian public diplomacy in Qatar, Kuwait and the UAE have been developed slowly and sporadically, which corresponds to the resource base available to Ukrainian diplomats. It has been proven that the factor of initiative and professional motivation of subjects of public diplomacy of Ukraine in Qatar, Kuwait and UAE (Ukrainian

diplomats) directly affects the efficiency of the image policy of Ukraine in the Gulf subregion.

The paper also describes the public diplomacy of Qatar, Kuwait and the UAE in Ukraine. It has been characterized by humanitarian, educational and cultural dimensions, partly by sports and religious. The embassies of Qatar, Kuwait and the UAE in Ukraine are the main implementers of public diplomacy. The humanitarian diplomacy of the three Arab monarchies in Ukraine is the most developed, which provides assistance to vulnerable population groups, and helps overcome the consequences of natural disasters, wars, etc.

The study confirms that the practice of Ukrainian public diplomacy in Qatar, Kuwait and the UAE is much stronger and diverse in terms of dimensions and implemented projects, while the moderate diplomatic activity of Qatar, Kuwait and the UAE in Ukraine has been a sign that Ukraine is not included in the list of priorities for these countries. On the other hand, many of the public diplomacy projects of Qatar, Kuwait and the UAE in Ukraine are multi-year (e.g., scholarships for Ukrainian students, financial and material assistance, cultural days, centers of Arab studies, etc.), while Ukrainian public diplomacy projects in Qatar, Kuwait and the UAE are short-term and/or one-time.

The study has proven that the synergy of state and non-state actors of public diplomacy of Ukraine in Qatar, Kuwait and the UAE (diplomats and national diaspora) is currently insufficient because the existing laws, concepts and programs do not provide diplomats with a real toolkit for building effective cooperation with the diaspora. The interaction of Ukrainian diplomats with Ukrainian communities in Qatar, Kuwait and the UAE in the context of implementing public diplomacy is mainly based on their own initiatives, professional motivation and willingness to use personal resources. Only a tandem, but not individual efforts, of state and non-state actors of Ukrainian public diplomacy is capable of qualitatively influencing the achievement of the goals of public diplomacy of Ukraine in Qatar, Kuwait and the UAE.

The paper suggests narrowing and specifying the priorities of Ukrainian public diplomacy in Qatar, Kuwait and the UAE according to the foreign policy goals of Ukraine and the available resources (e.g., strengthening the information coverage of

events in Ukraine in Qatari, Kuwaiti and the UAE media, focusing on the humanitarian component of public diplomacy in support of Ukraine). It has also been recommended to eliminate artificially created bureaucratic obstacles in the public diplomacy system of Ukraine, which block its development (e.g., modernizing the procedure of obtaining funds for public diplomacy activities, and reporting on the use of funds). The study proposes to use certain successful practices of European and American public diplomacy in the Gulf subregion (e.g., cooperation with local experts in public diplomacy, communication, etc.), which will reduce the burden on the public diplomacy system of Ukraine in conditions of chronic personnel and financial problems. It has also been recommended to develop an effective personnel policy in accordance with the identified priorities of Ukrainian public diplomacy in Qatar, Kuwait and the UAE. In this regard, the study has formed key indicators of selecting and training diplomats to work in the field of public diplomacy of Ukraine in Qatar, Kuwait and the UAE.

The thesis has described for the first time the modern practice of public diplomacy of Qatar, Kuwait and UAE in Ukraine, practical ways of optimization of public diplomacy of Ukraine in Qatar, Kuwait and the UAE, the problems of synergy between state and non-state actors of public diplomacy of Ukraine in Qatar, Kuwait and the UAE. The definition of the concept of public diplomacy and the features of public diplomacy of Ukraine in Qatar, Kuwait and the UAE have gained further development.

The main provisions, conclusions, and recommendations of the dissertation will be useful in the development of training courses and textbooks on the Middle East vector of Ukraine's foreign policy (i.e., for students of related higher educational institutions, students of the Diplomatic Academy of Ukraine, and other educational institutions), as well as in the preparation of Ukrainian diplomats for work in the Ukrainian diplomatic missions in Qatar, Kuwait and UAE. The material of the dissertation will be valuable in the development of the subregional strategy of public diplomacy of Ukraine in the Gulf Cooperation Council countries.

Keywords: public diplomacy, Ukraine, Qatar, Kuwait, United Arab Emirates (UAE), Ukrainian diaspora, national interests, international relations, "soft power," strategic communications.

ПЕРЕЛІК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав:

1. Сегеда О., Смоляннюк В. Сучасні процеси цифровізації в дипломатичній службі України та Кувейту. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2020. Т. 42. С. 77–88. DOI <https://doi.org/10.31861/mhpi2020.42.77-88>
2. Сегеда О. Цифрова дипломатія України як елемент нової публічної дипломатії. *Політикус*. Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. 2020. С. 139–147. DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2020-3.21>
3. Сегеда О. Політика Кувейту щодо України в контексті повномасштабного вторгнення Російської Федерації. *Вісник НТУУ «КПІ»*. Політологія. Соціологія. Право. №2(54). 2022. С. 27–39. DOI [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2022.2\(54\).264394](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2022.2(54).264394)
4. Сегеда О. Висвітлення національно-визвольної війни України в кувейтських ЗМІ. *Вісник Львівського університету*. Серія філос.-політолог. студії. Вип. 42, 2022. С. 328–337. DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.42.43>
5. Балануца О., Сегеда О. Освітній вимір публічної дипломатії: синергія міжнародних та національних освітніх проєктів. *The scientific heritage*. № 48. 2020. С. 71–77.

Опубліковані праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Sehedo O., Smolianiuk V. Current challenges of Ukraine's public diplomacy. *Specialized and multidisciplinary scientific researches*. Amsterdam, 2020. P. 47–48. DOI <https://doi.org/10.36074/11.12.2020.v5.15>
7. Балануца О., Сегеда О. Публічна дипломатія України в Кувейті: потенціал нестандартних рішень. *Україна дипломатична*. 2020. С. 258–276. DOI <https://doi.org/10.37837/10.37837/2707-7683-2020-15>

8. Балануца О., Сегеда О. Публічна дипломатія в роботі дипустанов: цікаві факти з українського досвіду в Кувейті. *Україна дипломатична*. 2021. С. 267–275. DOI <https://doi.org/10.37837/2707-7683-2021-13>
9. Сегеда О. Шляхи оптимізації публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті та Об'єднаних Арабських Еміратах. Матеріали 2-ї міжнародної науково-теоретичної конференції. *Modernization of today's science: experience and trends*. 9 вересня 2022. Республіка Сінгапур. с. 102–105. DOI <https://doi.org/10.36074/scientia-09.09.2022>
10. Сегеда О. Особливості публічної дипломатії Катару, Кувейту та Об'єднаних Арабських Еміратів в Україні. Матеріали 3-ї міжнародної науково-практичної конференції. *Scientific practice: modern and classical research methods*. 16 вересня 2022. Бостон, США. С. 126–128. DOI <https://doi.org/10.36074/logos-16.09.2022.34>
11. Сегеда О. Недержавні актори публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті та Об'єднаних Арабських Еміратах. Матеріали 4-ї міжнародної науково-практичної конференції. *Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities*. 30 вересня 2022. Вінниця–Відень. С. 132–134. DOI <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.30.09.2022.024>